

Agrònoms i agronomia a la Catalunya de la Il·lustració (1766-1821)

12/2007 - **Història de les Ciències.** Aquesta tesi estudia el moviment agronòmic a Catalunya durant el període de la Il·lustració. De l'estudi de les fonts consultades es posa de manifest l'existència d'un discurs que tenia com a eixos la potenciació i la modernització de l'agricultura. A partir d'aquesta constatació, s'ha bastit una hipòtesi de treball que pretén demostrar que el moviment agronòmic català de la Il·lustració, tot i posseir uns trets específics que el dotaven de personalitat pròpia, va seguir, tant des del punt de vista institucional, humà, com de propostes tecnològiques, les directrius del seu homòleg europeu.

MEMORIAS
DE AGRICULTURA Y ARTES,
QUE SE PUBLICAN
DE ORDEN
DE LA REAL JUNTA DE GOBIERNO
DEL COMERCIO DE CATALUÑA.
TOMO VI.
MES DE ENERO DE 1810.

Aquesta tesi estudia el moviment agronòmic a Catalunya durant el període de la Il·lustració.

El treball es divideix en tres parts. La primera part estudia el context general en el que s'inscriu la recerca. S'hi analitzen en primer terme les evolucions de l'agronomia en els segles XVI i XVII com a antecedent més immediat i com a punt de sortida del que s'esdevindrà durant el segle de les Il·lums. Tot seguit es descriuen els principals eixos del debat agronòmic a l'Europa i l'Espanya de la Il·lustració, marc en el que s'encaixa el cas català.

La segona part aborda les qüestions centrals de la recerca: la institucionalització de l'agronomia a la Catalunya il·lustrada. El primer capítol està dedicat a la Direcció d'Agricultura de la Reial Acadèmia de Ciències Naturals i Arts de Barcelona i el segon aborda la creació i els primers anys de l'Escola d'Agricultura i Botànica de la Junta de Comerç de Barcelona.

La tercera part analitza i exposa les propostes tècniques i metodològiques que les institucions i els agrònoms estudiats van propugnar. S'hi presenten dos grans subapartats: un que aborda les propostes entorn dels conreus i l'altre que tracta les iniciatives tecnològiques. En aquesta part del treball s'estudien aspectes com la introducció de nous conreus, el perfeccionament de cultius com la vinya i les estratègies d'intensificació productiva com els adobs o la maquinària agrícola.

El treball es clou amb una anàlisi del paper del bosc i la seva explotació en relació amb l'activitat agrícola. En aquest capítol es fa un repàs a les idees que sobre el bosc es tenien durant el període estudiat i com aquestes idees van concretar-se entre els agrònoms catalans.

Pel que fa a les realitzacions concretes de les propostes dels agrònoms estudiats, el lector no trobarà massa exemples que les certifiquin. L'objectiu d'aquesta recerca ha estat estudiar la literatura agronòmica generada i no tant la plasmació concreta del que s'hi proposava. D'aquí la focalització en els trets més teòrics del que va representar el moviment agronòmic i agrícola del segle XVIII a Catalunya.

La novetat d'aquest treball resideix en posar de relleu l'existència d'un moviment de naturalesa científicotècnica que es va produir paral·lelament a les tan estudiades transformacions del camp català del segle XVIII. Un moviment que sense ser una especificitat pròpia de la societat catalana del moment si que va representar tot un estat d'opinió i un desig de transformació des dels pressupostos de la renovació científica i tècnica. Temes com l'ensenyament de l'agricultura, la invenció de noves màquines agrícoles, els nous mètodes de conreu o la lluita fitosanitària són algunes de les matèries que el lector trobarà en les pàgines d'aquest treball.

Pasqual Bernat

Centre d'Estudis d'Història de les Ciències

Universitat Autònoma de Barcelona

Treball presentat al Departament de Cirurgia i Medicina Animals de la Facultat de Veterinària, llegit el setembre de 2006 i dirigit pel doctor Agustí Nieto Galán.